

FOLK OG LAND

NR. 23 — 15. ÅRGANG

LØRDAG 12. NOVEMBER 1966

LØSSALG 1 KRONE

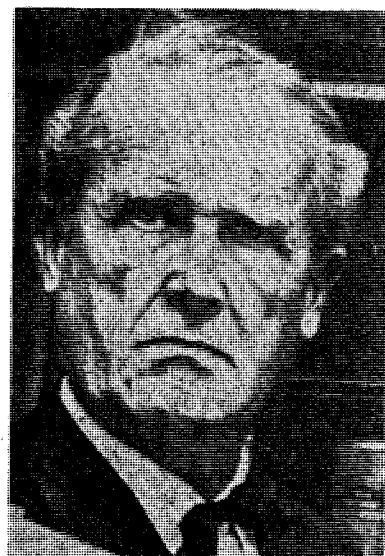
SIEGFRIED:

Det gode fascistiske selskap presenteres av KONTRAST

Som ikke engang stopper ved tronen og som berammer «et slags løpende rettsoppgjør» i historisk perspektiv også mot disse gamle meningsfeller

«Fals slår sin egen herre på hals» heter et gammelt ord, og det holder som regel stikk. Et menneske kan naturligvis ta feil, det kan komme senere til andre resultater, for å tale med dikteren, men da plikter det også å stå åpent frem og bekjenne sine feiltagelser. Å seile under falsk flagg og skjule sin fortid og sin fortids meninger er ikke ærlig manns ferd selvom det kan være aldri så fristende. Og enda mere graverende er det naturligvis når slike «omvendte» faller sine gamle meningsfeller i ryggen direkte eller indirekte.

Advokat Hjort som presenteres så brutalt for sin fortid i KONTRAST.

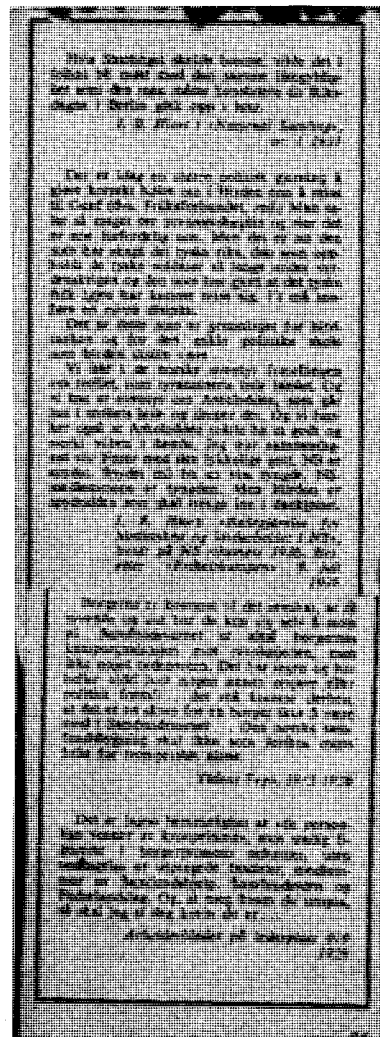
og LAND tidligere at de amerikanske lederes store falskspill i Nürnberg sammen med fosforbombende briter og bloddryppende røde brødre fra øst nu begynner å «slå sin herre på hals.» Nu er det de amerikanske ledere og de amerikanske generaler som anklages for krigsforbrytelser etter ekte Nürnbergmønstre og som skal «stilles for en internasjonal domstol», denne gang i Paris. Og de aller rødeste og aller blodigste brødre setter seg gjerne i dommersetet nok engang. Til alt hell for de amerikanske ledere har de ennå ikke falt i sine motstanderes hender i motsetning til de tyske ledere fra Det tredje rike. Moralsk sett er det imidlertid ingen forskjell.

Dommerne i Nürnberg fortalte sine ofre at de hadde plikt til å nekte å lyde militær ordre hvis disse ordre stred mot deres egen samvittighet. Hvis de ikke så gjorde og dermed ofret livet på menneskelighetens alter i en krig på liv og død, så var de skyldige til iallfall etterpå å klynge opp av bødlen. I disse dager har amerikanerne møtt også denne sin «domsslutning» på korsveien. En amerikansk soldat fra New Orleans, Adam Weber har nektet å gjøre krigstjeneste i Vietnam fordi denne krig etter hans oppfatning strider mot lov og moral. Han skal nu for retten i Saigon, hvortil han ble transportert, men hans forsvarer, New York-advokaten William Kunstler akter å påberope seg Nürnbergdommene som forpliktet tyske soldater til å nekte å utføre ordre som forekom dem urettmessige og umoralske. For det er jo akkurat det Weber har gjort.

Men, det er ikke bare på utenriksplanet det gamle ord nu viser seg å holde stikk. Vi har lenge ventet på at den vensterradikale fløy i Norge skulle gå til stort frontalangrep på sine hittidige venner og forbundsfeller i «kampen

mot facismen» på høyre fløy. Hittil har jo disse i presse og på annen måte skreket så høyt opp mot gamle meningsfeller som ikke i tide hoppet av deres propagandavogn at det ikke har vært godt å få inn et dolkestøt fra vensterradikal side. Hele den borgerlige norske presse, som i sin tid så med slik enestående velvilje på Hitler og Mussolini og deres kamp mot bolsjevisme og sanfunnsoppløsning, de halser idag forrest i koblet av antihitlerske revehunder på ytterste venstre fløy. Alle de gamle «antimitter» er idag høyrøstede eksponenter for den mest overveldende pressemittisme. Alle de som sterkt og iherdig en gang forkynte sin tro på sin egen rase og sin vilje til

(Forts. side 2)

Noen av sitatene i KONTRAST

Ny skandaløs aksjon mot Hewinsboken

Bergenstrykkeri med Venstres finansminister som styremedlem nekter å oppfylle sine delvis forskuddsbetalte forpliktelser!

Ralp Hewins, fortsatt forfulgt i Norge

Det finnes tydeligvis ingen grense for hvilke midler en i det meget lovpriste norske demokrati kan nedlate seg til å ta i bruk for å opprettholde den vaklende legende som det offisielle Norge bygger på når det gjelder det autoriserte syn på okkupasjonstiden og på Quisling. Den britiske forfatter Ralph Hewins fikk i utpreget grad føle det da han i sitt hjemland utgav en bok om Quisling som ikke falt i tråd med dette autoriserte norske synet. Han ble i Norge æres-skjelt på det groveste — og til og med fra Stortingets talerstol — og det ble fra offisielt norsk hold gjort allehånde forsøk på å komme ham tillivs i hans eget hjemland. Tydeligvis hadde en her regnet med bistand av britiske meningsfeller, men en hadde iallfall ikke gjort regning med briterens sans for fair play. Og den seiret. Men her hjemme ble det øvet allslags underhånds og udemokratisk press på bokhandlerne for å hindre at boken skulle nå frem til et engelsktalende norsk publikum. Og her med avgjort hell, fordi det i Norge ikke lenger finnes mange som våger i denne materie å stå inne for et selvstendig standpunkt etter å ha sett hvorledes det går med dem som ikke uten videre sverger til magisterens ord. Imidlertid var et norsk forlag, Store Bjørn, modig nok til å ville la folk selv få an-

ledning til å lese den bok det her har stått slik strid om. Det fant også et ansett norsk boktrykkeri som viste at det var villig til å bryte en lanse for ytringsfriheten ved å påta seg trykningen av en norsk utgave av boken til Ralph Hewins. Boktrykkeriet leverte inn tilbud på trykningen, et tilbud som ble god tatt i konkurranse med flere andre, og det påbegynte trykningsarbeidet allerede i juni.

Forlaget selv satte igang forberedende arbeide for salget og fikk blant annet boken oppført i julekatalogen over årets bøker. Det ble også opptatt forhåndsbestillinger. Fra boktrykkeriets side ble det ikke gjort vanskeligheter. Det samarbeidet uten innvendinger av noen art og arbeidet var nu kommet så langt at hele boken var satt opp og ombrukket. Nu foresto vesentlig bare selv trykningen og en regnet med at boken skulle foreligge ferdig senest i midten av november, i god tid før selve julesalget.

Hva der så i mellomtiden har skjedd og hvilke krefter som har vært på ferde vet vi ikke, men iallfall fikk Store Bjørn forlag nu plutselig melding fra boktrykkeriet om at det likevel ikke kunne trykke boken fordi det ville kunne pådra seg erstatningsansvar som følge av at den inneholdt staffbare injurier! Noen forklaring på hvorfor det slik plutselig og på et så sent tidspunkt hadde fått betenkeligheter av denne art tiltross for a det hele tiden visste hvilken bok det dreiet seg om og også i et par måneder hadde vært i besiddelse av hele den norske tekst, ble ikke gitt.

Boktrykkeriet med den ømme, men altså sent virkende samvittighet, er J. W. Eides Boktrykkeri i Bergen, en slags siamesisk tvilling til venstreavisen Bergens Aftenblad. Det gjør ikke saken bedre at en av styrets medlemmer er landets finansminister venstremannen Myrvold.

Vi skal ellers la kjensgjeringene tale for seg:

(Forts. side 6)

Sverre Aasbø, Seidukst. 5, 0 9 1 0 5

Det gode fascistiske selskap —

(Forts. fra side 1.)

å forsvare dens interesser i en verden i gjæring, de velter seg idag i den mest kvalmen- de negerforgudelse og ned- vurdering av sin egen rase — hvis de da overhodet innrøm- mer at det fines noe slikt som en rase.

Det har altså ikke vært så enkelt hittil for de venstre- radikale å slippe til med den fortsatte likvidering av høy- reelementene, og denne gang da med våpen som disse selv har smidd for dem. En annen vanskelighet har politiker- kameraderiet tvers over par- tigransene vært. I den poli- tiske borgfreds periode, den som fulgte på okkupasjons- tiden for at svinene på alle skoger kunne skjule sine spor, var det ikke ørenslud å få for dem som ikke var tilfreds med bare å ha lik- vidert NASJONAL SAM- LING. Ikke før en nu har fått en ny partidannelse på denne venstre fløyen, Sosia- listisk Folkeparti med dets avleggere i kringkasting og med presseorganer som ORI- entering og kvartalsskriftet KONTRAST.

Disse folk er ikke villige til å tie lenger. De vil fort- sette sit oppgjør med det «borgerskap» som ikke eksis- terer lenger. De vil avsløre sine gamle vener og forbunds- feller i etterkrigstidens «kamp mot facismen» på det at det kan gå samme vei med de omvendte som med oss — deres gamle feller og me- ningsfeller i NASJONAL SAMLING.

Vi har merket sporadiske tendenser til slike fremstøt fra venstreradikalt hold tid- ligger, men da bare av en- kelt personer. Vi kan nevne en Johan Vogt, en Helge Krog og en Nic Stang.

Nu synes imidlertid det store hovedangrep å forestå. En rekke unge mennesker, så unge at de ikke kan bygge på egne erfaringer og liten evne har til å føle atmos- færen i mellomkrigs- og krigsårene, har i publikasjo- nen KONTRAST gått til den store avsløring av dagens «antifascister» på høyre fløy, hvorav mange trofast har del- tatt i diskrimineringen av NS-folk eller iallfall har tiet til den. Og ballen er øyeblik- kelig blitt tatt på sparket, ikke bare av DAGBLADET, men også av ARBEIDER- BLADET, som ikke vil tie lenger etter at det er kom- met i opposisjon og nu må bruke alle midler for å gjen- vinne velgernes gunst.

Utgangspunktet for de un- ge venstreradikale «sam- fundshistorikerer» fremstil- ling av forholdene før de ble født er klar nok: den er pre-

get dels av deres halvkom- munistiske innstilling og dels av deres megen ungdom. Og hva mere er, de er alle små venstreradikale historiefor- tolkere som hylar sammen med den store lederulven som har lært dem opp: den alle- stedsnærværende professor Magne Skodvin. Det er i den- ne forbindelse forøvrig inter- essant å notere seg den ny- skapning på historieforskning- ens område som har skjedd i og med utformingen av be- grepet «samtidshistoriker.» I virkeligheten betyr det jo intet annet enn at det er gjort brudd på en av historieforsk- ningens grunnprinsipper, dette at det skal et visst tidssper- spektiv til for en historiker for i noen grad å kunne be- dømme historien objektivt og uten påvirkning fra deres side som tilhørte historiens seierherrer. «Samtidshistori- ker» er derfor et selvmotsi- gende begrep.

Våre reservasjoner når det gjelder fremstillingen av for- holdene dengang gjelder ellers mere de enkelte spesial- medarbeidere enn de gjelder den oversiktsartikkel som innledningsvis bringes av KONTRAST's redaktør, Hans Fredrik Dahl, som på mange måter har gitt en riktig og objektiv fremstilling og som i vid utstrekning har unn- latt å la sin venstreradikale avsky for høyre-radikalismen prege fremstillingen.

Men noe som preger alle bidragsytene til dette hefte er den, sett under dagens syns- vinkel og på bakgrunn av dagens autoriserte antifascis- tiske jargong lite hensyns- fulle behandling av navngitte gode borgere med sitater av artikler og uttalelser de nu helst ikke vil minnes. La oss eksempelvis nevne den ikke bare så gode nordmann, men også idag så gode, bestebor- ger og demokrat J. B. Hjort — godkjent og elsket skri- bent i MORGENBLADET og FARMAND. Han blir presen- tert for denne — etter vår mening forøvrig meget dek- kende — uttalelse i en artikkel i bladet FRIHETSKAM- PEN i 1936:

«Vi må gjøre det klart at kampen mellom de nasjonale reisninger i alle land og inter- nasjonalismen i bunn og grunn er av biologisk natur. Den er kampen mellom to motsatte livs- typer eller raser, på den ene side det semittiske omstreiferfolk, på den annen side det nordiske bonde- folk — — Disse to kan aldri forenes, en av dem må herske over den annen.»

Og denne dagens store de- mokrat Hjort, som lager bø- ker om demokratiets bevarel-

se, han må nu med sorg lese i KONTRAST at han i 1933 skrev følgende:

«Hvis Stortinget skulle bren- ne, ville det i folket bli møtt med den samme likegyldighet som den man måtte konstatere da Riksdagen i Berlin gikk opp i luer.»

Det i det hele tatt høyst påfallende hvorledes forfat- terne i heftet er ute etter advokat Hjort i sin sitatsam- ling og i teksten. Om parti- splittelsen i 1937 heter det så- ledes i Dahls oversiktsartik- kel bl. a.

«Hiort-fløyen forlater partiet, unge, driftige idealister (som Bjarne Gran og Odd Stein An- dersens) likeså.

Det er viktig å understreke at partisplittelsen i 1937, hvilke grunner den enn kan ha hatt, i hvert fall ikke skyldtes at en betydelig gruppering innen NS forlot fascismen som ideologi. Det ser vi tydelig av tidsskriftet «Ragnarok», som ble talerør for den utbrudte Hiort-fløy og andre tidligere NS-medlemmer som var misfornøyd med Quisling.»

Det siteres ellers en ut- talelse fra dengang av Anders Lange, som omtalte «kretsen rundt bladet (Jacobsen, Hiort, Albert Wiesener, Ad. Ege- berg o. a.) som «rosenbergi- anere», men redaktøren pro- testerte: vi er nok mere ra- dikale enn som så!» Dette bringer oss på bakgrunn av de nærmest monomane an- grep på RIKSMÅLSFOR- BUNDETS advokat Hjort for hans gamle fascisme til å ten- ke på at skribentene er sterkt preget av samtidshistorielæ- reren Skodvin, der som kjent spiller en ledende rolle på den annen sprogfront. Kan- skje uttrykket «skodviniane- re» kunne være en passende betegnelse?

Når det gjelder denne side av saken, så røper jo iallfall en av de unge skribenter seg klart og tydelig. Det gjelder Ulf Torgersen i hans bidrag «Våre helter og høvdinger». Etpar sitater vil antyde dette:

«De tradisjoner som knyttet an til målbevegelsen og avholds- bevegelsen eller den kristne leg- mannsbevegelsen — de sto disse bevegelsene fjernt. De gruppene som sluttet opp om eller «for- sto» antiparlamentarismen, var sjelden entydig forpliktet over- for landsmålet, selv om de hel- ler ikke hørte til de hardeste riksmålsforkjempere. De skjøv spørsmålet i bakgrunnen, som et for tiden helt underordnet spørsmål.»

«— det var nasjonalisme uten svenskehat, tradisjonalisme uten

Hewinsboken

Til de mange som har bestilt og betalt boken i BOKTJENESTEN

Som man vil ha sett av artikkelen på annet sted i da- gens nummer vil det ikke kunne foreligge noen norsk utgave av boken til Ralph Hewins før jul. Så meget er sikkert etter at Eides trykke- ri i Bergen etpar uker før boken skulle foreligge ferdig fra dets hånd trakk seg til-

målsak, religion uten legmanns- bevegelse — — —

«— — riksmål og forbunds- sak gle i bakgrunnen og kam- pen mot bolsjevismen ble pres- set frem på dagsordenen.»

*

Som sagt, vi har i og for seg ikke så meget å innvende mot det syn som tillegges oss og de andre «fascistene» fra dengang. Vi synes i motset- ning til de siste dagers hellige at det såvisst ingen grunn er til å skamme seg over å ha bekjempet gjennom årtier en utvikling som har ført det norske samfunn (forøvrig sammen med hele Vesten) dit hvor det idag er havnet moralsk. For det er å fuske i kortene når de venstreradi- kale idag ene og alene peker på sin fortjeneste av det «klasseløse» velferdssamfunn vi har idag. For det første har vi idag fått nye klasser iste- denfor de tidligere, og for det annet skyldes naturligvis den såkalte velstandsøkning ikke de venstreradikale, men i no- en grad den tekniske eksplo- sjon og i enda større grad den uavbrutte opprustning i for- bindelse med evig krig som har pågått helt siden tredve- årene. Det er alt sammen kunstig og betales med den galopperende inflasjon. Men den annen side av saken: samfunns- og autoritetsopp- løsningen, disiplinløsheten, det moralske forfall på alle områder, de frukter av venst- reradikalismen er ekte nok.

Og farskapet kan de venstre- radikale vanskelig bestride. Når hele den norske presse og offentlighet idag kaster seg over FOLK OG LAND så- sant de da overhodet kan ta dets navn i sin munn og penn, så er det som bekjent fordi vi fortsatt er slike «fas- cister» eller «nazister» at det er en gru og skam for dette deilige samfunn av idag byg- get opp på kapprusting og venstreradikalisme, kort sagt at vi fremdeles mener det som så mange bra folk mente før de kom seg over på den «rette sida», i bås med bolsje- viker og andre venstreradi- kale.

Og det er mange gode navn som sammen med de foran nevnte trekkes frem i KON-

(Forts. side 7)

bake og nektet å fullføre ar- beidet. Forlaget vil nu an- strengte seg for å få boken trykket på annen måte slik Jacobsen gir uttrykk for i sin samtale med FOLK OG LAND.

Imidlertid er det mange som både har bestilt og for- skuddsbetalt boken gjennom FOLK OG LANDS BOKTJE- NESTE i den tro at boken ville foreligge før jul slik forutsetningen var, og situa- sjonen har derfor også voldt oss store vanskeligheter. Slik det hele ligger an må vi da la hver enkelt bestiller avgjøre om vedkommende vil la be- stillingen bli stående til bo- ken endelig foreligger en gang ut i det nye året, om en vil at det innbetalte beløp skal godskrives dem som abonnement på avisen, eller om de eventuelt vil ha pen- gene tilbakebetalt. Vi ber den enkelte om å gi oss beskjed herom, men vi håper natur- ligvis på at flest mulig vil la bestillingen bli stående slik at vi spares både for ekstra omkostninger og for et stort ekstraarbeide.

Enslig dame

trenger hjelp en dag i uken til husarbeide. Lei- lighet på Vestkanten. Telefon 56 26 64 kl. 11-13 og 18-20.

Tannlege

MARTIN KJELDÅS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 43 33

DAGLIG FRISKE BLOMSTER

Blomsterforretning
SYNNØVE LIE

Kranser til alle priser

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Vask, maling,
tapetsering,
mønstermaling

RIMELIG

1. KLASSES FAGMANN

— Telefon 26 55 30 —

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MÆLSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Menneskerettighetsvindlen

Det er noen troskyldige i dette land som har næret forhåpninger til den menneskerettighetserklæring som FN med brask og bram vedtok i 1948 og til den Europadomstol som skulle våke over disse menneskerettighetene.

Vi har aldri næret noe slikt håp. Dertil har erklæringens og domstolens politiske bakgrunn vært altfor avslørende. Det var verdenskrigens seierherre med samt deres haleheng av hjemvendte eksilregjeringer som skapte disse instrumenter til «rettens bevarelse», så politisk forfulgte i forbindelse med verdenskrigen måtte være temmelig naive hvis de regnet med hjelp fra menneskerettighetsdomstolen. Samtlige dommere og kommisjonsmedlemmer i Europadomstolen representerer jo stater og makthavere som selv har de aller største svin på skogen i forbindelse med rettslige utskielser etter verdenskrigen. De representerte folk og makter som selv hadde trakkert alle menneskerettigheter i støvet. Så hvorledes skulle de kunne ventes å tre frem til forsvar av deres rettigheter som de hadde forfulgt og krenket? Bare de to navn som fra norsk side er knyttet til Europadomstolen, Terje Wold og Frede Castberg, burde kunne åpne øynene på den mest naive.

Domstolens avsilingskommisjon har da også konsekvent avvist enhver henvendelse om beskyttelse fra deres side som her i landet og i andre land fikk sine menneskerettigheter trakkert under føttene i politiske oppgjør etter verdenskrigen. Og ikke bare under henvisning til at domstolen ikke kunne ta seg av forhold i tiden før den ble opprettet i 1948—49.

At det for denne Europadomstolen ikke gjelder retten i først rekke, men politikken og seierherrenes interesser, fremgår klart og tydelig av selve menneskerettighetskonvensjonens tekst. I artikkel 7 heter det i første avsnitt at ingen skal dømmes etter lover med tilbakevirkende kraft — slik som Hambro i Stortinget erklærte at man hadde «vært nødt til» å gjøre med NS-folkene. Og det har tydeligvis også vært pinlig klart for forfatterne av menneskerettighetskommisjonen at her var man inne på et farlig gebet. Her måtte man sikre seg, og så laget man denne avslørende tilføyelse: «Denne artikkel skal ikke hindre domfellelse og avstraffelse av noen person for en handling eller unnlatelse av handling som da den ble begått var kriminell i henhold til alminnelige rettsprinsipper godtatt av siviliserte nasjoner.»

Og i en kjennelse i forbindelse med en klage innlevert av en domfelt norsk NS-mann blir det gjort klart og tydelig hva det ligger i reservasjonen i artikkel 7 — hvilke «alminnelige rettsprinsipper» de meget siviliserte nasjoner som befolker Europadomstolen godtar. Kommisjonen sier nemlig at «de forberedende arbeider («travaux préparatoires») til konvensjonen viste at hensikten med paragraf (2) var å gjøre det klart at artikkel 7 ikke tok sikte på lover som under de eksepsjonelle forhold i forbindelse med annen verdenskrig ble offentliggjort for å straffe krigsforbrytelser og forræderske handlinger eller kollaborasjon med fienden.»

Lov og rett skal altså i det gjenopprettede demokrati etter verdenskrigen bare gjelde seierherrens venner og meningsfeller. Andre har ikke krav på menneskerettigheter.

Men også diktatorene med den forkjetrede Hitler i spisen våket over sine tilhengers menneskerettigheter. Så det er hverken noe nytt eller noe fremskritt nydemokratene har bragt verden. Bare juridisk svindel.

Han skal leve - !

Kaptein, fhv. boktrykkerieier, konsulent og free-lanceskribent Jens Christian Gundersen fyllte nylig 70 år. Han ble svært hyldet i AFTENPOSTEN. Jeg vil også gjerne hylde ham som en fortiden almenyldig foreteelse . . . Spøk og munterhet er ham ikke fremmed, skriver AFTENPOSTEN. Derfor hyldes «Kapteinen fra Voss» — Krigeren som i likhet med mange brave, kjære landsmenn ble større og taprere eftersom det ble satt mer flukt og stil på militære og andre rapporter. Hertil kom så angivelig innsats i «den illegale presse». Riktignok måtte herr Gundersen som andre kolleger og i full overensstemmelse med Regjeringsadvokatens rettleiding til Industriforbundet trykke også for Makthaverne under okkupasjonen. Kanskje han måtte melde seg inn i NS for å berge trykkeriet? Dette har hans brødre i ånden tilgitt ham, lovet være prisert . . . Vi hylder i herr Gundersen et meget stort antall norske borgere hvis innsats i de vonde årene først ble oppfunnet da her atter ble lovlig for tyskerreddede litterære etterkrigsprofiterere som f. eks. Sigurd Evensmål, anonyme illegalister og skreddersyddede fredsoffiserer med gallasporer og strikk under vristen . . .

— Ja, i herr Gundersen hylde de ukjente gjerninger av ti tusen illegalister. Ikke minst hylde alle som viste heroismen hos «folket vårt» ved å sky sitteplasser på trikken ved siden av uniformerte tyskere. Dette er brukt i rettsaker som bevis på nasjonal holdning . . . Vi hylder herr Gundersens *uvil-somme* kunstneriske begavelse som tegner og maler, som rosverdig nok ikke ville finne plass på Høvikodden. Det hylde i ham en daglig flittig drøvtygger av harmløst lek-sikalsk stoff i pressen . . . Herigjennom hylde også mange norske skribenter, hvorav den største nett-opp døde . . . I Herr Gundersen roses den kunststuderende turist over den ganske klode. For dette har han ofret alt. Også et tredjegenasjons trykkeri. Men herigjennom hylde atter Ola Nordmann personlig — Ola Utviklingsland som fortiden finner det lite karrierebefordrende å kaste av hva du evner i de nærmeste krav. — Bortsett fra gift og sement på Norges resterende landbruk og natur . . .

Herr Gundersen hylde som noe alment i vårt til byene stadig mer rømmende folk, hvor kulturens Evensmoer og andre nu rotter seg så søtt sammen for offentlige midler, om det skulle knipe med det private initiativ . . .

Måtte disse ord — tilsynelatende til herr Gundersen — oppfattes som en honnør til den gescheftige kjerne i det norske folk som seiret i den annen verdenskrig med en tilsynelatende mikroskopisk og bramfri innsats — da den skjedde — og som for et stort antalls vedkommende hverken satte søle eller blod på uniformene. Men det var da heller ikke disse utmerkede nordmenns skyld som ikke fant veien til fronten. —

A. L.

Strudsene våre

Strudsene er noen vakre dyr, men så utrolig engstelige!

I overført betydning er det intet å utsette på vakkerheten i karakteren stort sett hos dem som fulgte Quisling i hans bitre kamp for et fritt og godt Norge. Men altfor mange er etter 1945 gått over til strudseopptreden og bøyer sitt hode i sanden og tror dermed å ha skjult seg! Vi ikke-strudser kan på ingen måte gutere denne deres engstelse. Den er meget klanderverdig og skadelig ikke bare mentalt for dem selv, men også for deres familienavn, samfundsmessig sett. Dertil er deres opptreden et drawback for oss som står oppreist på barrikadene i kamp for å bli offisielt rehabilitert.

Kanskje disse ord av den svenske forfatterinnen Ellen Key kunne bli dem en oppvekker?:

«Om vi våget å erkjenne vår feighet istedenfor å kalle den ærbødighet, fordringsløshet, samfundsfølelse, mæthold, hensynsfullhet og takt!

Da ville vi se en hel ny tilværelse opprinne! Vi ville hur-

tig få omgang istedet for maskerader, meningsutvekslinger istedenfor ordlek. Med ett ord: Vi ville bli mere frigjort.

Eller disse ord av vår egen Olaf Bull?:

«Den der føler all mangel på rett i livet, den hvis avmakt veier i fineste mål, sitt eget mot andres, — den det ikke blir givet brutalt å bende til fordel vekstens mål — — —

Den hvis dypeste angst er ordet sjangse som bare av kuldskjær kyskheter vinker av hver kommende glede på tyve skritts distanse og føler seg altfor trett for lykkens krav — *ham* har naturen ramt!

Han smuldrer stille som en forfallen mur i åens slam. Ham går det ilde helte! ham går det ilde! Livets laveste alger fråtser på ham!

Ja, tenk om alle disse passive samt våre mange sympatisører vred seg ut av sin passivitet og stilte seg ved vår side, hvilken maktfaktor ble vi vel ikke da til påskynning av vår sosiale oppreisning?

A.H.

Hva har det borgerlige styre brakt oss?

Det var engang vi her i Norge hadde en mann som hette Kolbein den sterke. Han var såpass til kar at han i hele folkets påsyn turde ta sin slegge og slå gudebilledet i stykker så hele folket virkelig fikk se hva en gud kan inneholde. Idag har vi ingen slik mann, idag er vi demokrater, like små og like fulle av uhumskheter som hin gud. Da vi fikk den nye såkalte borgerlige regjering var det flere av oss som håpet på både ett og hint, nu var det anledning til å få ryddet opp litt i vanstyret som hadde vart i 30 år. Hva er gjort?

Ingenting. Den nye regjering er blitt spyttlikkere i den grad, at selv Arbeiderpartiet er blitt overrasket. Alt Arbeiderpartiet gjorde var helt perfekt og der fortsettes i samme retning.

Nu er det fastslått at Elverumsfullmakten var bare svindel og aldri har eksistert. Kongens «Nei» var Kohts nei. Tiltalepunktene i Quislings tiltale var bare oppspinn og tøv. Titusener av landsmenn ulovlig dømt og straffet. Et helt ulovlig styre fra 1939 til 1946. Da Stortinget ikke hadde grunnlovshjemmel til å forlenge sitt mandat før etter påfølgende valg. Landets gullbeholdning fjernes fra landet, Arbeider-

partiregjeringen provoserer de krigførende til å besette landet etter først å ha ødelagt forsvaret.

På tross av alt dette og meget-meget til får Trygve Lie borgerdådsmedaljen, og alt er såre godt. Radioen og TV øser hver dag skyllebøtter over rundt regnet 200 000 uskyldige landsmenn, som ikke engang har anledning til å forsvare seg, da radio, TV og aviser er blokkert for disse.

Den såkalte borgerlige front appellerer inntrengende til oss hver gang det er valg, men når valget er over blir ingenting gjort.

Hva kan så vi gjøre?

Jo, vi kan si de borgerlige takk for sist, og stemme med Arbeiderpartiet. 200 000 stemmer i de borgerlige partiers disfavør gir oss sikkert sosialistisk styre, som da ikke vil nøle et øyeblikk med å sosialisere hele landet. Vi har hatt vårt ragnarok og da kommer også alle de andre dit — til trøst for oss. Dette er en vei, men det er flere om vi bare hadde litt mer handlekraft — og vi hadde hatt en Kolbein den sterke som turde vise veien.

Aktivist.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

Har De skaffet FOLK OG LAND en ny abonnent for 1967?

Krigføringsproblemet 1940–1945

En redegjørelse bygget på kjensgjerninger og solide kilder av avdøde major og byråsjef i Forsvarsdepartementet Finn Kjelstrup

7.

E. Stortingets innstilling og tiltak (v. presidentskapet), støttet av **de politiske partiledelser**, de største næringsorganisasjoner og høye myndighetspersoner, i retning av etablering av samvirke med okkupanten, opprettelse av riksråd og **avsettelse av konge og regjering**. Den 17. juni 1940 skrev presidentskapet til «Det tyske folks fører» bl. a.: «Det norske folk er beredt til å slutte fred med Tyskland.» (U. K. I., s. 252). Denne henvendelse for oppnåelse av **formell fredsslutning** — som ifølge norsk parlamentarisk tradisjon skulle være forpliktende for regjeringen — ble støttet av formående kretser, bl. a. Justisdepartementets sjef, sorenskriver Harbek, biskop Berggrav og høyesterettsjustitiarius Pål Berg.

Forholdet viser at Stortinget — som hadde konstitusjonell hjemmel for disse tiltak¹⁾ — har ansett Norges krigsdeltagelse for å være avsluttet. Dermed skulle saken i realiteten være avgjort. Senere har imidlertid Stortinget av 1936 ikke hatt evne og vilje til å hevde sin presumptivt konstitusjonelt ledende stilling overfor Nygaardsvoldregjeringen. Det indrepolitiske oppgjør etter regjeringens hjemkomst ble derfor en karikatur av hva man skulle ventet, med ansvarsfrihet for dem som hadde hovedansvaret for katastrofen, og æreslønn for den mest ansvarlige, jfr. bil. 1, pkt. 2—3.

¹⁾ Det har vært hevdet at Stortinget av 1936 ikke hadde konstitusjonell kompetanse ved sin sammentreden under okkupasjonen. Dels har vært anført som grunn at dets funksjonstid var utløpet (11 h.r.dommere 25. juni 1942), dels at det var sammenkalt på irregulær vis i okkupasjonsområde, og at det om enn «eksisterende» dog var ute av funksjon (Hambro i «Historisk supplement» s. 122 og 125). Sluttelig fant man at dets funksjonsperiode måtte ansees forlenget (11 h.r.dommere 10. nov. 1945.). I desember 1945 bifalt Stortinget énstemmig innstilling fra Utenriks- og Konstitusjonskomiteén, hvori anførtes at det «etter norsk statsrett er Stortinget selv som avgjør konstitusjonelle spørsmål. Det er således dette Storting som avgjør om det lovlig kan sammentre og konstituere seg før

det i Grunnlovens § 68 fastsatte tidspunkt».

Dette var ingen ny bestemmelse, men en konstatering av det gjeldende forhold. Det gjelder følgende også for Stortingets sammentreden i 1940.

F. Administrasjonsrådets forhold. Av de viktigste tysk-betonte tiltak skal nevnes: **Lojalitetserklæring²⁾ 15/4. 1940 til okkupasjonsmakten** (U. K. I. s. 193), etter opprettelse på tysk initiativ³⁾ i strid med Kongens ønske og vilje som ledd i tysk administrasjon (U. K. I., s. 194). Medvirkning (gjennom formannen) til forsøk på avsettelse av Kongen og regjeringen.

²⁾ Jfr. h.r.adv. A. Schjødt's notater i «Riksrådsforhandlingene 1940» s. 46: «Braüer krevet og fikk en ubetinget lojalitetserklæring fra (Adm.) rådet.» I tiltredelsesproklamasjonen 26. april 40 uttalte R-K bl. a.: «Som min viktigste oppgave ser jeg: . . . «tilveiebringelse av alle forutsetninger for de *militære behov*. De norske adm. myndigheter har stillet seg til disposisjon for samarbeide.» (U. K. I., s. 194.)

Administrasjonsrådet, som avga lojalitetserklæring til Reichskommissar Terboven og som senere samarbeidet på alle felter med okkupantene. Og det var endog før kapitulasjonsavtalen.

³⁾ U. K. anfører i I, s. 223, om hjemmelen for Adm.rådets opprettelse bl. a.: «Under denne synsvinkel er (Adm.)rådet et ledd i den tyske administrasjon av det besatte Norge med folkerettslig hjemmel i 4. Haagkonvensjons bestemmelser i Landkrigsreglementet. Det er for så vidt den *samme rettslige hjemmel som de etterfølgende kommisariske statsråder og Quislings senere regjering har.*»

Side 224 er anført: «Adm.rådet utøvet myndighet som Grunnloven alene tillegger Stortinget». De etterfølgende interimstyrer skulle følgelig «med samme rettslige hjemmel» ha tilsvarende myndighet.

Organisasjon av industriell og handelspolitisk samvirke⁴⁾ med Tyskland av største betydning for tysk krigspotensial, eksempelvis i form av leveranser av råmaterialer for krigsindustrien. Herved irettelagdes bl. a. årlig leveringer av inntil

ca. 20-25 000 tonn kobber	» 200 000 » svovel
	(kun fra Norge)
» 150 000 » ferrolegeringer	
» 30 000 » aluminium	

⁴⁾ U. K. anfører i I, s. 231: «Ved rådets fratreden hadde tyskerne norsk arbeidsliv, norsk produksjon og norsk næringsliv i det hele under sin kontroll. H.r.adv. A. Schjødt anfører i «Riksrådsforhandlingene i 1940» side 46, bl. a.: «Den krigsinnsats som Norge først og fremst hadde mulighet for sommeren 1940 og som vel ville betydd mere enn noen direkte våpeninnsats som lå innenfor mulighetenes grenser, var å motarbeide den tyske utnyttelse av vårt produksjonsapparat.»

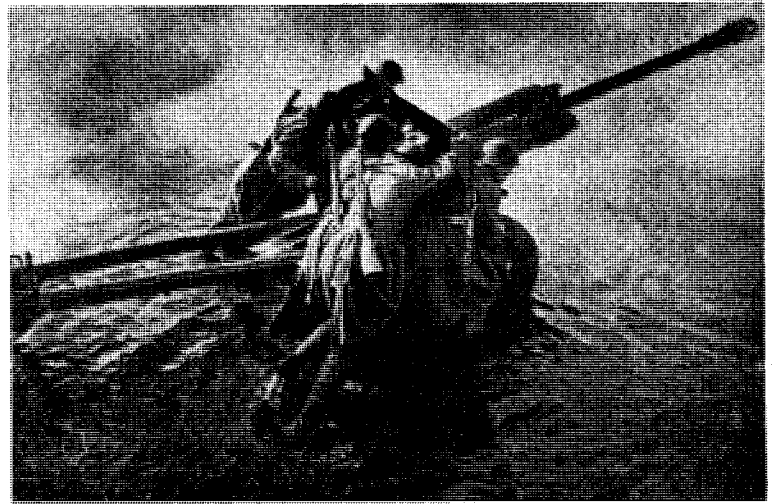
Dessuten: Den norske produksjon av cellulose og tre-

(Forts. side 6)

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dshanian.

ET TRAGISK DRAMA
MED MERKELIGE SAMMENTREFF

Russisk artilleri i aksjon

Tiden falt lang og situasjonen var vanskelig både for sinn og følelser. Alt virket som om vi befant oss i et grenseløst nattemørke uten måneskinn, man skjøv tilside og begravet i glemselen alt som mulig var, og bare de bilder og forestillinger som var lyse og tiltalende søkte man å holde fast på.

Her kunne far og sønn uventet treffe hverandre etter å ha gjennomlidt krigens redsler, hver på sin vis på de forskjelligste frontavsnitt, og nå gråt de av glede over gjensynet. Her møtte venner og slektninger hverandre som ikke hadde hverken sett eller hørt om hinannen siden krigens brøt ut. Officerer og soldater som i privatlivet hadde vært gamle venner traff hverandre igjen uten å ha sett hverandre på femogtyve år.

Det var undertiden folk som hadde kjempet skulder ved skulder i armenske hærsstyrker mot tyrkerne under den første verdenskrig. Ja, selv i tunge og mørke stunder dukket det uventet opp lysere bilder, som talte til ens hjerte.

«Her er billedet av din sønn, ta imot det onkel Artem», sa en ung mann idet han overleverte billedet til en tidligere venn etter en varm omfavnelse som fulgte på et uventet sammentreff. Så blandet deres gråt seg i høylydt hulken over deres nærmeste, som hadde møtt en så tragisk skjebne.

Efter utsagn fra sårede krigsfanger å dømme må det ha foregått svære kamper om byen Kertsj, hvor begge parter hadde lidt store tap av menneskeliv. Og mange andre øyenvitner kunne fortelle oss her, at i hele det kystområde, som lå nærmest det Asovske hav, var der oppstått

en ubeskrivelig kaotisk situasjon, hvorunder den hulkende manns sønn var omkommet.

Vidunderlig vakkert er det Asovske hav i stille og rolig vær. Vakkert ville det Asovske også ha vært på solklare dager, hvis ikke dets bredder hadde vært så fulle av alskens etterladt og ødelagt krigsmateriell, og om ikke krigen hadde forstyrret dets speilblanke flate og de skjønne kyststrekninger. Om hundretusener av mennesker ikke hadde sloppet løs sin krigsgalskap, og om tusener av fly, tanks og kanoner ikke hadde ødelagt de vakre landområder med sine eksplosiver på en av verdenskrigens mest utsatte slagmarker. Slaget raste her voldsommere enn noen gang siden antikkens make-donere og kartagenere herjet i Middelhavet. Da nemlig de overveldende Wehrmachtstyrker hadde presset våre soldater tilbake og kastet dem nærmere mot havet, var det bare et tidsspørsmål, når de skulle erobre hele kystområdet for endelig å avslutte krigen på den kertsjinske halvøy. Straks vårt artilleri med alle sine kanoner lykkelig var kommet over kanalen for å innta sine nye stillinger på den annen bredd av det Asovske hav, utløste det imidlertid en kraftig artilleri-ild mot de tyske tropper for om mulig å stanse deres fremmarsj og for å gi våre soldater en mulighet til å forsvare seg. De hadde måtte samle seg her for å ha mulighet for fra dette siste utgangspunkt å foreta nye fremstøt eller å motta hjelp fra våre unnsetningstropper på den annen side av det Asovske hav. Kanskje de også regnet med en mulighet til evakuering over kanalen på vei til Taman hvor

(Forts. side 7)

RELATOR:

Små kulturportretter post mortem

VI.

Søren Onsager

Vi avlegger et besøk på Statens Høstutstilling. Mere og mere mismodig arbeider vi oss gjennom de utstilte «kunstverker». Går det an for en kunstart å degenerere ytterligere enn dette? Vår kollega Hors de Combat hevdet i en av sine kulturbetraktninger at kanskje var det allikevel håp. Han pekte på noen bilder som i all sin forenkling og antydning av motivet muligens bar bud om en ny stil, nye kunstopplevelser når omsider avklaringen var kommet og all dillettismen var skallet av. Vi får håpe han får rett, foreløpig iallfall beherskes malerkunsten av evneløshet, giddeløshet — og frekkhet.

Vi er nådd frem til et stort lerret som dominerer en av veggene. Her ser det ut som en spottefugl har stått på noen meters avstand og helt på måfå kastet malerklatter ut over billedflaten. Resultatet er da også ganske enkelt blitt over alle beskrivelser redselsfullt.

To unge piker, som står ved siden av oss, kniser, og den ene utbryter:

— Å, Søren!

Ja, nettopp. Søren, ja! Søren! Søren **Onsager!** Hva ville han ha sagt til denne redselen? Ja, vi vet hva han ville ha sagt, denne fine esteteten.

Vi setter oss ned på en av de meget få benker i lokalene og lukker noen sekunder øynene. Tankene går tilbake.

Vi befinner oss på Ilebu en maidaag i 1945. Fangene har vært beskjeftiget med å plukke opp stein i alle størrelser og kjøre dem bort i trillebærer. De fleste er tydelig uvant til denslags arbeide. Vi ob-

serverer i flokken advokater, forretningsfolk, kunstnere. Mange av hendene er blitt ru og blodige.

Etter en «middag» bestående av en enslig ramsalt spekesild står vi utenfor brakkeveggen. Vi føler oss uvel, kvalm, tørst og naturligvis like sulten.

En skikkelse kommer mot oss.

— Søren! Er det deg?

— Kom, vi går en liten tur.

Få ville i denne likbleke fangen, som nesten vaklet når han gikk, ha gjenkjent den spenstige, elegante Søren Onsager, «Pariser'n» som han også ble kalt.

— Vi har ikke sett deg før. Når kom du?

— For en uke siden.

Vi gikk langs det høye piggrådgjerdet og så over mot friheten, løvskogen som i det siste hadde fått friske, grønne knopper. Omsider sa Onsager:

— Jeg har vært på celle.

— Enecelle?

— Ja, men vi var ialt 7 der. Vi var der en uke.

Uvilkårlig snappet vi etter været. Hva var det for noen uhyrer vi var prisgitt?

— Lider du av claustrofobi, Søren?

— Ja.

Han behøvde ikke si mere. Han hadde vært i Helvete. Vi selv har fra tidligste barnear hatt den mest intense redsel for små, lukkede rom. Dette gikk over all forstand, og vi vet at vi aldri ville ha overlevet noe lignende uten å bli psykisk vrak for livet.

Disse djevlelske maidaagene var ikke alene et mareritt, men et villt lotteri. Uten tilsynelatende ringeste motiver for en ofte opplagt forskjellig behandling ble noen av fangene kjørt til fengselet i Åkebergveien og puttet i celler mens andre ble kjørt ut til konsentrasjonsleiren Ilebu. Her var noen «heldige» og fikk en relativ brakkefrihet mens andre ble innesperret i fengselsbygningen. Alt var rot og tilfeldighet, bare en ting var felles hos våre plageånder: viljen til å pine og ydmyge sine medmennesker. Søren begynte å snakke om kunst.

— Jeg vet jeg har irritert kunstradikalerne grundig. Jeg har vært kompromissløs mot utglidningen i kunsten. Malerkunst er for meg form og farve. Når disse grunnelementene blir oppløst blir det intet annet tilbake enn gold dillettisme. Men dette mitt syn har da intet med «landsvik» å gjøre.

— Vi føler oss ikke så sikre på det. En medfange fortalte oss at i et forhør hadde man gjort ham bekjent med et av anklagepunktene mot ham. Det gjaldt et spesielt kommunalpolitisk standpunkt han hadde hevdet i årevis før krigen. Da han protesterte og sa at dette vel ikke var «landsvik» forsikret man ham om at det var det.

— Ja, det er vel farlig å ha en mening, sa Søren, det er nok bare den som er trygg der går i takt med massen og konsekvent hevder majoritetens syn. Når det gjelder mitt livsverk så vil jeg ha sagt at jeg står i stor gjeld til den franske impresjonisme. **Renoir, Degas, Monet, Pissarro og Sisley** har betydd meget for meg. Men fransksnobberiet som i årene etter første verdenskrig grep om seg hos oss, det var jeg blankt imot. Jens **Thiis** var her fullkommen kritikklos. Vi husker alle

EXPRESSENS «naziaffære» for svensk rett

Sensasjonelt vitneprov av Göran Granquist, som forteller at han ble drukket full i den svenske ambassade i Tel Aviv før forhøret!

Lundahl for retten

Saken mot Bjørn Lundahl og Carlbergstiftelsen prosederes for tiden for svensk rett. For aktoratet faller saken mere og mere sammen for hver dag og det har allerede måttet frafalle anklagen mot Carsbergstiftelsen.

En av høydepunktene hittil var forhøret av den berømmelige lystløgner Göran Granquist selv alene hadde

meldt seg som vitne for å tilbakevise en påstand av de to EXPRESSEN-journalister Michanek og Sjøquist om at Granquist selv alene hadde transportert våpnene til EXPRESSENS redaksjon. De avla ed på dette. Granquist på sin side avla et på at de to herrer selv hadde vært med på transporten, som hadde foregått med EXPRESSEN-folkenes bil. Han forsikret også om at han ikke løy under ed. Og det er kanskje ikke liten grunn til å tro ham, siden han hadde all interesse av å holde seg utenom saken og ikke var innkalt som vitne.

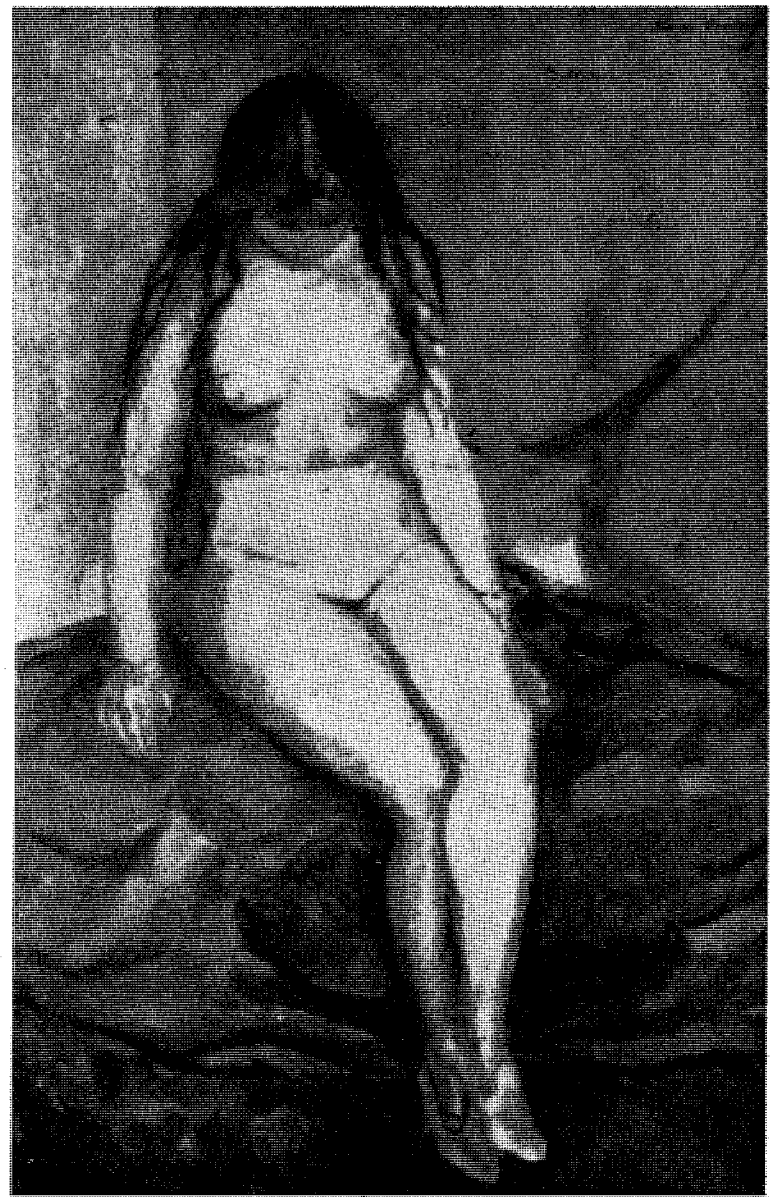
Når han imidlertid nu møtte i retten, så stilte Lundahls forsvarer Persélius ham ytterligere endel spørsmål som han også svarte på og som kaster et interessant lys over saken. Vi gjengir etter FRIA ORD:

«Vem var det som betalade er resa till Israel?»

Svar: Det var redaktör Michanek. Han och jag var inne
(Forts. side 7)

Søren Onsager: Syersken

Søren Onsager: Aktbillede av en ung pike

(Forts. side 8)

Krigføeringsproblemet - -

(Forts. fra side 4.)

masse, dynamitt, trotyl, molybden og vanadium, ifølge den amerikanske legasjon i Stockholm og «Friheten» 13/3 1948, jfr. h.r.adv. A. Schjødt's notater i «Riksrådsforhandlingene 1940», side 46.

Bevilgning 19/7 1940 av kr. 27 000 til norsk deltagelse i tyske messer.

Iverksettelsen av fabriksjon av våpen, ammunisjon m. v. til tysk krigsbruk, tross protest fra militære fabrikk-sjefer og ledere som nektet å medvirke. **Bygging av krigsfartøyer, reparasjon av fly og feltkjøretøyer.**

Opparbeidelse av flyplasser for okkupasjonsmakten, til dels før krigen i Norge var avsluttet.

Opprettelse av politisk statspoliti, forbud mot offentlige møter. Meldinger om straffbare handlinger sendt til dette statspoliti er i en rekke tilfelle dømt som landssvik («angiveri»). Opprettelsen av politiet og direktivene for dets virksomhet derimot ikke.

Krigsregulativet satt ut av kraft (fra og med 1. aug. 40)⁵⁾

5) Etter forslag fra Hærens sivile administrasjon på foranledning av en byråsjef (officer). Vedk. er senere dømt for landssvik under påberop av at han skal ha vært på det rene med at Norge fortsatt var statlig krigførende.

Oppløsning av forsvaret (5. aug. 40)⁶⁾, jfr. U. K. I., s. 204—205.

6) Koht anfører herom i sin bok «Norge neutralt och överfalllet», side 139: «Det riktades et förkrossande slag mot motstandssträvandene i landet. Den 9. augusti utsände försvarsministeren tydligen utan medverkan av någon norsk ledare, en cirkulärskrivelse med föreskrift at landets hela militära organisation skulle upplösas från den 30. september. Dette innebar nationens avvänning.»

Ordre om innlevering av våpen og avlevering av norske militære arkiver.⁷⁾

7) Kunnngjøring av 10. sept. 40 fra Hærens sivile administrasjon, s. 61: «Hvert forvaltningskontor skal på henvendelse fra den tyske krigsmakt framlegge for de tyske oppløsningskommisjoner (jfr. skriv av 28. aug. 1940, pkt. 7) de deler av arkiver med bilag som angår

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Collettsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær.

Møtetid kl. 19.30.

den personelle mobilisering av den norske hær.»

Forbud mot å bære norsk uniform samt mot opptog og flagging 17. mai og på Kongens fødselsdag.

Forandring i kirkebønnen i radiogudstjenesten⁸⁾ med utelatelse av konge, regjering og Storting.

8) Tilsvarende forandring av kirkebønnen under ordinære gudstjenester inngår i begrunnelsen for dødsdommen over professor Skancke.

Arbeidere til Tyskland og premietilskudd (risikodekning) for norske arbeidere i tysk tjeneste. Støtte av krav om **fortrinsrett til tysk arbeid for krigsdeltagere.**⁹⁾

9) U. K. I., s. 227: «Utviklingen gikk endog så langt at Krigsdeltagernes forening, nettopp fordi de var krigsdeltagere, forlangte å få og fikk fortrinnsrett ved tyske arbeider.» Kravet var fremsatt av foreningen gjennom en h.r.advokat, som er anerkjent som særlig kvalifisert jurist.

I september 1940 anmodet Adm.rådet den norske legasjon i Stockholm om å foranledige sendt tilbake til Norge 9 norske skip som var internert i svenske havner, men var rekvirert av Londonregjeringen.

Flere av de her nevnte forhold var av **utvilsomt krigsviktig betydning** for okkupanten og skulle således — etter den fortolkning av str.-lovens § 86 som er gjort gjeldende under etterkrigsoppgjøret — ført til de alvorligste strafferettslige forføyninger¹⁰⁾ mot rådets medlemmer under påstand om vidtgående «bi-stand til fienden» under statlig krigføring.

10) Rådets foran nevnte nasjonalt sett negative administrative resultater må sees i lys av at rådsmedlemmene ikke søkte den støtte for varetaing av norske interesser som medlemskap i N.S. ville gitt, — en unnlattelse som yel forøvrig reddet deres personlige frihet for en årrekke etter frigjøringen.

Det som for nærværende fremstilling er av betydning er imidlertid konstateringen av at **rådet åpenbart i likhet med Stortinget må ha ansett Norges krigsdeltagelse som definitivt avsluttet**, og at denne oppfatning må forutsettes å være godkjent av de norske rettsmyndigheter. Eventuell senere påstand fra rådsmedlemmenes side om fortsatt statlig krigføring er det naturlig å oppfatte som bevisst opportunistisk erindringsfor-skyvning. Hadde oppfatningen virkelig vært at krigen

Ny skandaløs aksjon - -

(Forts. fra side 1.)

Boken inneholder ialt 21 kapitler. De første 5 kapitler ble levert trykkeriet 17. juni da dets tilbud ble akseptert av forlaget. Innen utgangen av juni var 9 kapitler levert. På grunn av fellesferie ved trykkeriet ble det så en stans i leveringen, men 25. august var 20 kapitler levert. Siste kapittel — det 21. — ble levert 8. september.

I det brev som forlaget for kort tid siden mottok fra trykkeriet heter det så:

«Det er kjent at et trykkeri etter norsk lov vil kunne erklæres medansvarlig og dermed hjemfalden til straff når det produserer trykksaker, bøker, skrifter o. l. hvis innhold strider mot norsk lov.

Dette vil også være tilfelle hvis slike trykksaker som nevnt ovenfor skulle inneholde beskyldninger, ærekrenkelses o. l. som av norsk rett i rettskraftige dommer er eller vil bli erklært døde og maktesløse.

Først nu har vi det komplette manuskript til boken og Deres meddelelse av 25/10—66 om at «boken skulle være klar fra vår hånd».

Dette manuskript, som forfatter og forlegger ønsker at boken skal trykkes etter, har vi nå gått nøye gjennom. Vårt selskaps styre mener at denne bok vil inneholde flere avsnitt av ærekrenkende karakter og således kunne være i strid med norsk lov.

Som følge av dette vil vårt trykkeri i en evt. rettssak kunne bli gjort medansvarlig for publikasjon og vårt selskap vil kunne dømmes etter straffelovens bestemmelser.

Vi beklager at vi på denne bakgrunn må frasi oss trykningen av boken.

Efter å ha mottatt dette brev tok forlaget øyeblikkelig kontakt med trykkeriet og fremholdt at dette selvsagt måtte ha tatt forbehold før og ikke komme etter at hele boken var satt og ombrukket og like før den skulle foreligge ferdig. Trykkeriet hadde dessuten selv gitt uttrykk for

fortsatte, skulle dette forøvrig være et skjerpene moment ved ansvarsbedømmelsen, som bevis for subjektiv skyld.

FOKORTELSER

«Justus Lex»: «Var Norge faktisk og rettslig i krig etter 10. juni 1940?» — J.L.

Undersøkelleskommisjonens innstilling, bind 2 — U.K. II.

Undersøkelleskommisjonens innstilling, bilag 2 — U.K. 2.

Stortingstidende — S.T.

at det kjente til boken og den strid det hadde stått om den. I den tvangssituasjon forlaget nu var kommet i, erklærte det imidlertid at det, selv om det var imot enhver form for censur fra trykkeriets side var villig til å ta opp spørsmålet om noen mindre sløyfninger med forfatteren. Man bad i den anledning om å få nøyaktig presisert hva trykkeriet siktet til i teksten som værende «i strid med norsk lov».

På dette mottok forlaget følgende svar fra trykkeriet:

«Som nevnt i telefonsamtale med Dem forleden er det vanskelig å se at det vil være mulig å foreta de rettelser og strykninger i manuskriptet som vi må be om. Disse ville være såvidt omfattende at vi er redd for at det er urealistisk å se dette som en mulig løsning av problemet.

Deres tilbud om å sløyfe intervjuer med vår avdøde Konge er ikke tilstrekkelig, sløyfingen må også omfatte den nedsettende omtale av Kongen, og likeledes den nedsettende og injurierende omtale av det norske rettsvesen i forbindelse med Quislingsaken.»

*

Hva sier så Store Bjørn Forlag til denne utviklingen, som naturligvis har rammet det på det alvorligste. Vi retter spørsmålet til Hans S. Jacobsen, som på forlagets vegne har knyttet forbindelsen med det landskjente trykkeriet og forestått arbeidet med oversetelsen og utgivelsen.

— At trykkeriet på dette grunnlag frasa seg trykningen, etter å ha arbeidet med boken i 4—5 måneder, kom som lyn fra klar himmel. Vi har bedt om omgående å få presisert hva trykkeriet sikter til som måtte være ærekrenkende eller på annen måte i strid med norsk lov.

Forfatteren og forlaget står selvsagt fullt ut ansvarlig for bokens innhold, og selv om straffelovens trykkeriparagrafer også fastslår ansvar for trykkeriet, er jo dette teori og en sovende ordning, jeg vet ihvertfall ikke av noe tilfelle i landet de siste 15 år hvor ansvar mot noe trykkeri er gjort gjeldende — og minst av alt i anledning trykning av et verk av historisk-politisk karakter. Rent bortsett fra grunnlovens § 100 om trykkefrihet — «frimodige ytringer om statsstyrelsen og hvilken som helst annen gjenstand er enhver tillatt.»

Jeg har derfor vanskelig for å tro at motivet for trykningsvegringen nu i den ellevte time hos dette landskjente og velsituerte trykkeri

kan være frykt for økonomisk medansvar som følge av bokens innhold.

I den tvangssituasjon utgiverne er stillet i, og som følge av at boken er tatt med både i julekatalog og annonsert i Bokhandlertidende, har vi tilbudt oss å forelegge for forfatteren spørsmålet om eventuell strykning av enkelte avsnitt — vi anførte bl. a. et par fotnoter om intervju Hewins hadde med kong Haakon i London, noe vi kunne tenke oss var litt kjedelig for trykkeriet, ut fra den situasjon at et av dets styremedlemmer sitter i Kongens råd.

Vi ba om å få eksakt presisert hva trykkeriet bygget på i sin vegring. Vi har ikke fått noen slike oppgaver, tvertom forutsetter trykkeriet — uten nærmere presisering — at man måtte sløyfe «nedsettende og injurierende omtale av det norske rettsvesen i forbindelse med Quislingsaken». Dette minner betenkelig om censur som skulle ligge helt utenfor et trykkeris kompetanseområde, i ethvertfall når det blir lansert uten nærmere angivelse av hva man sikter til.

Vi har forespurt om trykkeriet vil utlevere eller utlåne satsen slik at vi om mulig kunne få benyttet den ferdige og allerede ombrukne sats i et annet trykkeri, og dermed — i henhold til et tilbud vi nettopp har innhentet — kanskje få boken ut i begynnelsen av desember, like før jul. Men trykkeriet har ikke villet gå med på en sådan minnelig ordning heller.

Vi har vedrørende det vesentlige i denne sak etter nøye vurdering og i samråd med gode jurister i vår siste henvendelse til trykkeriet, erklært at «vi ikke uten videre kan anbefale (overfor forfatteren) strykning av kritikk av rettsoppgjøret, med mindre denne kritikk måtte være både injurierende og usann.»

Hva forlaget nu skal gjøre, vil avhenge av begivenhetenes utvikling, og er ikke fastlagt. Boken vil nok komme på norsk språk, det kan man være forvisset om, selv om det blir forsinket og med tap som følge av trykkeriets holdning. Ja, selv om man skulle være nødsaget til å trykke den utenfor landets grenser.

Men det ville jo være noe flaut om man f. eks. skulle måtte gå til Øst-Tyskland eller Tsjekkoslovakiet for å få trykt en bok som kritiserer norsk rettsvesen.

Ditt blad er avhengig også av din støtte!

Med en sovjetsoldat - - -

(Forts. fra side 4.)

de kunne fortsette kampen ennå en tid.

Det lykkedes også for våre artillerienheter som understøttet våre infanteriavdelinger å hindre tyskernes fremmarsj en stund. Men det varte ikke lenge; for det viste seg vanskelig å stanse de overveldende Wehrmachtstyrker, som uten opphør rykket frem. Situasjonen var mer enn kritisk, og det var tydelige tegn til at slaget om Krim allerede var tapt, i allefall for denne gang.

Dette til tross for at alle anstremte seg over evne for å kunne beholde frontlinjen intakt. Så oppsto der imidlertid plutselig en slags panikk, da soldatene fant ut at de faktisk befant seg mellom dobbelt ild, på den ene side fra tyskerne og på den annen fra våre egne. De trodde at dette måtte bero på feilslagne beregninger av hele situasjonen, og at artilleriet på grunn av en fullstendig missforståelse hadde beskutt våre egne stillinger istedet for tyskeres. Forvirret vendte folkene seg til alle kanter og hver og en søkte å redde seg ut av forvirringen.

Flere av dem forsøkte å komme seg over kanalen. Svømmedyktige kastet av seg klærne og jumptet ut i vannet, andre som ikke kunne svømme holdt seg fast til en eller annen gjenstand i vannet, andre tok grantrær eller trebretter for å komme seg over havet. Trekasser og biler gjorde også god nytte.

Han som hadde gitt sin onkel et fotografi tømte en vinkagge og tok plass i tønne sammen med sin tremenning. Og på dette vis tok disse vågehalsene våre seg over havet for å redde seg ut av en håpløs situasjon, som de ellers vanskelig ville være kommet ut av om de hadde tenkt seg tilbake til sine egne styrker på den annen side av kanalen. Men de to unge guttene kom ikke så langt som de andre vågehalsene, idet like før de skulle sette i veg, en av artillerigranatene eksploderte i nærheten av dem og tremenningen ble rammet og drept momentant.

Endelig nådde de tyske tropper frem til kystområdet og dermed ble med ett hele situasjonen forandret. Tyskerne tok alle sovjetsoldatene til fange. En del av de overlevende og sårede sovjetsoldater ble overført til leiren, og fotografiet av den unge gutten var det eneste hans tremenning kunne bringe onkel Artem. «Bare du kan klare deg selv, far, jeg klarer meg nok», hadde sønnen sagt før de skiltes for siste gang.

Faren holdt hendene for ansiktet og hulket, mens tårene rant ned på bildet av hans sønn.

Men denne ulykkelige armenieren var nok ikke den eneste som gråt over en sønns tragiske død. Lignende sørgelige meddelelser ble også overbragt til mange andre i de brokete nasjonale folkegrupper i leiren.

Det fantes ellers sikkert også andre fangeleire i byen Kertsj, da tusener på tusener av sovjetsoldater ble tatt til fange av de fremstormende tyske hærstyrker. Og vi forsto av den grunn hvorfor skolebygningen ble overfylt med nesten utelukkende sårede krigsfanger, mens de ikke-sårede måtte oppholde seg under åpen himmel. Det var et tragisk drama hvori deltagerne passivt måtte spille de roller skjebnen hadde tildelet dem.

«Naziaffæren»

(Forts. fra side 5.)

på El Als israelska flybolags kontor, och Michanek betalde biljetten.

«Vems idé var det att hr. Granquist skulle resa till Israel?»

Svar: Det var bådas (min och Michaneks). Jag fick också med mig en rekommendationsskrivelse av Michanek till Israeliske Journalistförbundets ordförande.

«Varför stannade ni inte heller hemma i Sverige» undrade adv. Persélius.

Svar: Jag ville inte vara med om en polisanmälan mot Carlbergstiftelsen. Jag protesterade, när de sa, att de skulle göra en sådan anmälan. Jag fick också höra, att det skulle gå ut över mig personligen, om jag backade ur i det läget.

Granquist betonade i detta sammanhang att det aldrig varit hans mening och avsikt att försätta Carlbergstiftelsen i trångmål. Det var från början en helt annan sammanslutning, St. Michaelsorden, som Granquist hade haft något horn i sidan till. Hur det i stället kom att bli Carlbergstiftelsen, som blev utsatt för hans lurendrejerier gav han ingen begriplig förklaring till.

Om Granquists vistelse i Israel sommaren 1965 fick advokat Persélius också tillfälle att komma med några frågor. En av frågorna angick det förhör, som Granquist ställdes inför av en förändamålet nedsänd svensk polisman.

— Det förhöret var olagligt, svarade Granquist.

Det gode fascistiske selskap - -

(Forts. fra side 2)

TRASTs venstreradikale forbrøteralbum over tidligere fascister. Vi kan nevne i fleng: Christian Michelsen, Fridtjof Nansen, Sven Elvestad, Nils Kjær, Erling Winsnes, Realp Nordland, Ranik Halle, Sverre Mitsem, Victor Mogens, Birger Kildal, Erling Petersen, Joh. H. Andersen, John N. L. Blytt, oberst C. Fougner, Rolf Thommesen, Johan Throne, Holst. Og mange, mange flere. Ja, selv Frede Castberg og Einar Skavlan (!) går ikke fri, for de tilhørte den gren av fascismen som representeres av grønlandsaktivistene!

Og denne borgerlige presse som er så hård i sin dom over dagens fascistiske rester, får sannelig også sitt pass påskrevet med behørlige sitater.

Siden vi idag har en statsminister, utgått fra det gamle Bondeparti, som i kringkastningens spørretime nylig vel måtte høre hanen gale tre ganger i sitt hjerte, kan det kanskje være på sin plass her å sitere hva KONTRASTs «samtidshistorikere» har å berette om Bondepartiet og om NATIONEN før nydemokratiet overtok og idag blomstrer der under brødrene Vaarvik:

«Den tredje politiske grupperingen av profascistisk tilsnitt finner vi innen Bondepartiet. NATIONEN (som var organ for Norges Bondelag) er gruppens talerør, og hva denne avisen kunne få seg til å skrive i 20- og 30-årene, gir idag et ganske forstemmende inntrykk. Den fascistiske Lappo-bevegelsen i Finland, Mussolini og Hitler, for ikke å snakke om vår hjemlige ekstremistgruppe Nasjonal Samling, er elementer i lovsangen til «det nye» i tiden, mens anti-demokratiske hold-

— Och av vilket skäl då?

— Jo, berättade Granquist, natten före förhöret var han med om ett spirituöst sjöslag på svenska ambassaden i Tel Aviv där han i sällskap med Expressen-journalisten Jussi Anthal inmundigade 2 flaskor Carmel Oriental och 1 flaska whisky. Undra på att förhørsresultatet dagen efter blev som det blev.

Även den israelska säkerhetspolisen hade fått sig Granquists «nazia avslöjanden» i Stockholm till livs. Men, förklarade Granquist, de tog inte historien på allvar. De tyckte den var skojig men alldeles på tok för överdriven (overdone). Och det slutade som bekant med att de israelska myndigheterna sågo till att ble av med den fantasifulle svenske historieberättaren, vars glans och hjälterykte snart flagnade av i det palestinska solljuset.

ninger og anknytning til raseideologiske tanker gir klangbunn for NATIONENS kritikk av tingenes nåværende tilstand.

Quisling var da også Bondepartiets mann, og han kom til å vinne varm støtte blant tidligere feller da han startet sin egen bevegelse. Videre må det påpekes at Bondepartiet som vel det eneste parti hadde representanter som førte klar antisemittisk tale i Stortinget. — Linjen kan antagelig med hell følges inn i okkupasjonstiden, hvor Bondepartiets rolle under riksrådsforhandlingene kom til å bli forholdsvis sterkt kollaborasjonspreget. En undersøkelse av rekrutteringen til NS etter 1940 ville sannsynligvis gi et bilde av en viss kontinuitet. O tempora, o mores!

Men «samtidshistorikerne» stanser ikke med dette. Enda bedre selskap blir vi presentert for. Iallfall siterer KONTRAST med synlig velbehag følgende ord i en leder i ARBEIDERBLADET 9. sept. 1929:

«Det er ingen hemmelighet at «de personlige venner av kronprinsen», som stadig figurerer i borgerpressens referater, uten undtagelse er utpregede fascister, medlemmer av Samfundshjelp, Samfundsværn og Fedrelandslag. Og, si meg hvem du omgås; så skal jeg si deg hvem du er — — —»

Vi nevnte foran den unge Ulf Torgersen som så iherdig beskjeftiget seg med sprogspørsmålet i forbindelse med fascistavsløringen. Han har også på annet vis meget åpenhertig sagt fra hva det virkelige gjelder denne gang, et slags fortsatt «rettsoppgjør» mot dem som kom seg unna sist!

«Svært lett kan en komme til å ha den tanken at en nøyere granskning av NS og beslektede organisasjoner og åndsstrømninger nærmest representerer en slags oppbyggelig vareopptelling i et arsenal av antikonservative argumenter, et slags løpende rettsoppgjør (uthevet av oss) der langt bredere grupper enn selv krigstidens passive nasjonalsosialister blir trukket fram og stevnet for historiens domstol.»

Og han slutter sin artikkel med følgende:

«I dette perspektivet blir 1945, med den elimineringen av anti-parlamentarismen som rettsoppgjøret medførte, (uthevet av oss) en slags endelig gjennomføring av prinsippene av 1884, men til dels på tvers av idéer som hadde vært med på å velte embetsmannsstyret.»

Så er det vel imidlertid dem som vil si at trass i at det er FOLK OG LANDS og «den harde kjernes» fortsatte fascisme som angripes i pressen og andre steder, så er den virkelige grunn dette at vi representerer de «dårlige nordmenn» i motsetning til «de gode». Men heller ikke på dette område var vel forskjellen så stor som en nu vil ha det til. Og siden advokat Hjort er stillet slik i grunnen i KONTRASTs fremstilling, så kan det vel være på sin plass som avslutning å trekke frem en artikkel av advokat Hjort i RAGNAROK fra høsten 1940. Det er som kjent på grunnlag av påstanden om «den fortsatte krig, etter kapitulasjonen 10. juni 1940 NS-folkene ble dømt for «landssvik». De fleste av oss har jo i sine domspremisser at vi «måtte forstå» at krigen fortsatte trass i at kapitulasjonsavtalen forsikret om det motsatte. Men heller ikke den gode nordmann, advokat Hjort forsto dette, og det vel uten å kjenne detaljene i kapitulasjonsavtalen — hvis hans tyske kontakter da ikke hadde meddelt ham dem.

I den nevnte artikkel skriver advokat Hjort bl. a.:

«Da regjeringen forlot landet, ble derimot saken en helt annen. Den såkalte fortsettelse av krigen fra London, etter at hele Norge er besatt, er ikke et forsvaret av vårt område ved hjelp av norske soldater, men en innblanding i den europeiske krig, som bare medfører fare for oss. Den bitterhet i forholdet mellom Norge og Tyskland, som er krigens første følge, vil forsvinne.

Frontens menn har ved sin innsats plantet den spede spire hvorav fremtidens frihetstre skal gro. Resten av folket må av all kraft sikre vekstvilkårene for denne spire, få den til å gro og folde seg ut. Da vil både Norges selvstendighet og et vennsforhold til vårt frenderfolk i syd komme med selvfølgeligens rett.»

Undertegnede er dømt for å ha skrevet så å si nøyaktig det samme, så å si nøyaktig på samme tidspunkt og å ha begrunnet sin tilslutning til NS igjen med dette. Men det er jo en annen side av saken.

Idag kan vi imidlertid glede oss over at vi i vår onde og domfelte fascisme dog har vært i godt selskap. Men fullt så gledelig er det naturligvis ikke for dette gode selskap, som senere iherdig har forsøkt å tute med de antifascistiske, venstreradikale ulver. Siegfried.

Små kulturportretter - -

(Forts. fra side 5.)

oppstyret med de gotiske hodene, noen uinteressante gipsavstøpninger til noen få hundrede kroners verdi. Men dette var dog noenlunde uskyldig i forhold til det som senere fulgte og som ble kalt «entartet Kunst». Her forsvant all fornuft og all mening med det som jeg forbinder med kunst. Skulle jeg ikke være berettiget til av all min kraft å gå mot dette?

— Øyensynlig ikke.

Noen uker senere ble fangene drevet i en hard «straffeeksesis». Nådeløst ble de utsultede og forpinte fanger tvunget til å foreta de selvsomste og mest anstrengende øvelser. Den som ikke orket å følge med ble truet med å bli satt på enecelle.

Avdelingen vi tilhørte ble drevet med en brutalitet og hensynsløshet som sikkert ikke sto langt tilbake for det som tellet med i synderegisteret for de tyske krigsforbrytere. Endelig fikk vi en liten hvilepause på plassen foran fengselsbygningen, ikke av hensyn til oss, men fordi den unge velnærte lømmel, som kommanderte og terroriserte oss, selv var blitt trett. Alle hans ofre sjanglet av utmattelse og kunne knapt holde seg på benene. Vi vet at noen fikk et fysisk knekk for alltid.

Rent tilfeldig streifet vårt blikk fengselsbygningens triste fasade. Der oppe bak et gitter i fjerde etasje oppdager vi et uttøret ansikt. Det var Søren Onsager. Han vinker til oss, en matt, rørende hilsen — hans siste hilsen.

Slik takket fedrelandet den store kunstner. Bak fengselsgitteret tilbragte han de siste dager av sitt liv. De var takken for all den glede, alle de uforglignelige skjønnhetsinntrykk han hadde skjenket sine landsmenn, takken for den glans han kastet over Norge ved sine strålende deltagelser i kunstutstillinger i Sverige, Danmark, Tyskland, Frankrike og andre land.

*

Søren Onsager ble født 1878 i Holmestrand, Harriet Backers, Nils Kjærs og Morten Müllers by. Senere flyttet familien til Arendal hvor faren, som var apoteker, drev Løveapoteket. Det var neppe etter farens ønske at den unge Søren valgte å bli kunstner. Han studerte først noen år hos Kristian Zahrtmann i København, og dro deretter til Paris hvor han ble elev på Collarossis malerskole. Det var her han fikk sin føling med impresjonismens mestre.

Hans første store utstilling her hjemme fant sted i 1909

og straks var man klar over at her sto man overfor den allerede fullt modne kunstner. Særlig oppsiktsvekkende var den frapperende måte hvormed han gjenga kvinnelegemets skjønnhet. Neppe noen annen norsk maler har nådd så langt på aktmaleriets område. Hans «Dobbeltakt» ble da også innkjøpt av Nasjonalgalleriet. I 1910 utstilte han i Berlin, senere i København og oppnådde begge steder de mest smigrende kritikker. Den utstillingen han holdt i Kristiania i 1917 ble kanskje når alt kommer til alt den største triumf i hans liv. Aldri har vår hovedstad opplevet noe lignende. Ikke alene var anmeldelsene overstrømmende, men tilstrømmingen av kjøpere slo alle rekorder. Salget gikk opp i nærmere 100 000 kroner, og det var dengang kronen virkelig hadde verdi, lenge før A.P.-regjeringen og L.O. systematisk ødela den for oss. Vi husker ennå synet av kunstneren som sto der overveldet: «Dette er ikke til å tro, jeg begriper ingenting.»

I 1917 deltok han også i den norske utstilling i Stockholm hos Liljevalch. Vi noterer følgende uttalelse i den svenske presse: «Den mest kultiverade av alla utställarna är Onsager — en verklig norsk-franskmann och inte bare kultiverad, föruten diskret dämpade färgtoner äger han en livsglädje, munterhet och en verklig gråce, något sällan i Norge».

I de kommende år ofret han seg sterkt for å vareta kunstnerens fellesinteresser, ikke minst ved norske utstillinger i utlandet, bl. a. ved verdensutstillingen i Barcelona 1929 hvor han var Norges representant i den internasjonale jury.

Han ble i 1940 utnevnt til professor i maleri ved Statens kunstakademi og året etter til direktør for Nasjonalgalleriet. Ikke alene var han den best egnede, men han hadde også den representative fremtreden som man gjerne ser hos en mann i en toppstilling. Når han, slank, elegant, kom til en eller annen offisiell begivenhet sammen med sin henrivende frue Oddlaug, så nikket man uvilkarlig på hodet: slik skal det være.

I den kaotiske tiden etter okkupasjonen var det ikke lett for noen av oss å vite hva man helst burde gjøre for best å tjene landets interesser. Men etterhånden fremgikk det nokså klart at skulle man ha noen chanser for å motstå de fremmede, som dengang var seierrike på alle fronter, så kunne det utelukke skje gjennom medlemskap i NS. For en kunstner

Varsomhetsplikt ja!

Maratonsaken mot tidligere byråsjef Lindstrøm går videre og det samme gjelder sakene som Lindstrøm på sin side har anlagt mot en rekke aviser og personer som tok domfellelsen på forskudd og i samme slengen også den norske stat ved Borten som altså får lide for sin forgjengers synder — noe som forøvrig kan være rettfærdig siden hans regjering så trofast trækker i de gamle spor. Arbeiderpartiets presse fikk imidlertid kalde føtter da det ble alvor og inngikk i flokk og følge et ydmygende forlik med Lindstrøm, som dessuten fikk 40 000 kroner i erstatning. I forliket heter det at partene «er enige om at det ble gjort brudd på den varsomhetsplikt pressen har overfor personer som ble sikket eller tiltalt.» Dette er vel og bra, men hva så med den «varsomheten» som ble vist av den samme presse under «rettsoppgjøret»? Hvis overtredelsene av den skulle betales etter samme takst, så måtte visst hele Arbeiderpartipressen innstille.

*

Det er i det hele tatt

svært så varsomme en er blitt nu både på den ene og den annen måte. Nu har Europadomstolen tatt opp saken til en tysker som tilbragte 5 år i varetektfengsel før han ble rettskraftig dømt til fengsel i 6 1/2 år. Det dreier seg naturligvis om en kriminell forbrytelse for hadde det vært en politisk forfulgt så hadde nok den fine domsto-

av Onsagers støpning var dette et betydelig offer. Etter hans oppfatning var politikk og kunst uforenlige begreper, men slik som situasjonen dengang var så han — som så mange av oss — ingen annen utvei. Han ble en god mann for sitt land under krigen, og hvis ikke begrepsforvirringen hadde vært så kolossal som den ble i de utrolige etterkrigsår så burde han ha fått en offentlig påskjønnelse for sin innsats. Som det utviklet seg var det ikke bare fruktene av den hysteriske krigspropaganda man høstet, men man la vel også veien åpen for kulturbolsjevikenes hevn over nasjonale kunstnere. Den som i sinn og handling var nasjonal ble gjort til «landsviker».

«Jeg tror jeg er kommet på en feil klode,» het det hos

Obstfelder.

Det er vi.

Relator

len ikke reagert. Og her i landet, hvor Terje Wold er rettens nidkjære vokter, er det ingen som har noe å bemerke til at NS-folk satt i årevis i «varetektfengsel» uten en varetektsfanges rettigheter. Nedskriveren av disse linjer satt for sin del i tre år som varetektsfange!

*

Fredens fange

i Spandaufengslet, Rudolf Hess, er som kjent nu enefange. Det kan i den forbindelse ha sin interesse å høre hva Baldur v. Schirach — som det etter vår mening forøvrig ikke er så meget å rope hurra for — har fortalt en tysk avis om medfangen. Siste dag spaserte Hess og Schirach rundt og rundt i luftgården under streng bevoktning. «Det er umulig å forestille seg hvorledes den 72 år gamle mann var tilmote under dette. Vi snakket om været, jeg fortalte ham noe om mitt barnebarn Viktoria, jeg minnet ham om at Raeder og Funk var blitt benådet og de hadde jo også fått livsvarig. Også von Neurath var blitt løslatt før tiden. Hess hørte rolig på dette, men jeg merket at mine ord ikke trengte gjennom hans resignasjon. Han har oppgitt ethvert håp. Et nedbrutt, men bestemt intet sinnsykt menneske. Alle fire direktører er enige i sin dom: Rudolf Hess er åndelig sunn. Det kan imidlertid lett hende at han nu blir syk på sinnet ved å sone den hardeste straff som finnes og som han ikke er blitt idømt: livsvarig i enecelle. Det holder intet menneske ut.» Leve humaniteten som seiret i annen verdenskrig!

*

Omskolerte jøder?

Presidenten for den jødiske verdenskonferens, Goldmann, mener at den jødiske mentalitet holder på å forandre seg. I Frankfurt erklærte han at zionistene ville «skape en ny mennesketype». Spesielt de unge jøder var bestemt på ikke lenger å gjelde for «utvalgte» og ikke «stadig regne seg som forfulgte.»

*

Farvet anstendighet.

Mens den hvite verden — ibefattet Norge — nu oversvømmes av en kjempemessig pornografibølge, er det interessant å notere seg at et

Har De fornyet

abonnement for 1967?

forholdsvis så uskyldig blad som «Playboy» er blitt forbudt av det malayiske innenriksministerium som «skadelig for den malayiske kulturs moral».

*

FOLK OG LAND

i løssalg

FOLK OG LAND kan nå kjøpes i løssalg følgende steder:

Oslo: Helge Johannesens tobakksforretning, Teatergt. 6, ELIMA, tobakksforretning, Ole Vigs gt 12, Narvesens hovedekspedisjon, Stortingsgaten, Narvesenkiosken Karl Johans gt. v/Grand, Narvesenkiosken Østbanen, Narvesenkiosken Vestbanen.

Bladets ekspedisjon:

Kierschowsgt. 5

Bergen:

Narvesenutsalget Olav Kyrres gt.

Drammen:

Narvesenkiosken på Bragernes

Fredrikstad:

Narvesenkiosken Blomstertorget

Hamar:

Narvesenutsalget Triangelgården

Kristiansand:

Kiosken Børsparken

Stavanger:

Arne Ageren Avisbyrå

Svolvær:

Bykiosken

Trondheim:

Madsens Bladforretn., Olav Tryggv. gt. 47

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia
Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,—.

Bruk postgironr: 16 450.

Utgiver A/S Folk og Land

Viking Boktrykkeri